

INFOs redaktion:**Ansvarshavende redaktør:**

Chief Internal Auditor, Ane Marie Christensen

☎ 33 33 10 75

E-mail: ane.marie.christensen@nordea.com

Nordea

Øvrig redaktion:**Financial controller Louise Brouer**

☎ 48 46 52 46

E-mail: louise.brouer@fbg.cascoprod.com

Casco

Revisionschef Jens Galsgaard

☎ 77 33 14 09

E-mail: Jga@sampension.dk

SAMPENSION

Revisor Bente Hallberg

☎ 33 75 64 08

E-mail: beh@post.dk

Post Danmark

Revisor Henning Jørgensen

☎ 33 55 21 43

E-mail: hgj@codan.dk

Codan

Revisor Kåre Hove Kristensen

☎ 45 23 28 69

E-mail: krk@danskebank.dk

Danske Bank

Revisor Stephan Green Löwe

☎ 33 63 66 05

E-mail: sgl@nationalbanken.dk

Danmarks Nationalbank

Revisionschef Louise Claudi Nørregaard

☎ 33 41 82 24

E-mail: lono02@handelsbanken.se

Handelsbanken/Midtbank

Revisor Birgitte R. Svenningsen

☎ 45 23 21 10

E-mail: brou@danskebank.dk

Danske Bank

Revisor Pui Fong Yau

☎ 44 42 11 49

E-mail: pfy@novonordisk.com

Novo Nordisk

Redaktionens adresse:**IIA INFO**

c/o Post Danmark

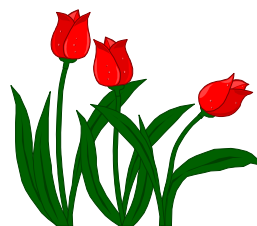
Vester Farimagsgade 31

1606 København V

Synspunkter, der kommer til udtryk i medlemsbladet, behøver ikke nødvendigvis at svare til bestyrelsens opfattelse eller være udtryk for foreningens officielle standpunkt.

Indhold:

Leder	2
Læserundersøgelse.....	3
Nye medlemmer	3
Aktivitetskalender	4
Kursuskalender.....	4
Månedsmøder i IIA	5
ERFA-grupper	5
Information fra IIA i Orlando.....	5
Præsentation af en revisionsafdeling	8
Sarbanes-Oxley Act of 2002.....	10
WorldCom-sagen	13
Nye revisionsstandarder.....	14
IIA standarder og vejledninger	19
Vurdering af svagheder i de interne kontrollsystemer	21
Brevkassen.....	23
Bagsmækken	23

Leder**v/ Ane Marie Christensen**

Et nyt INFO er "på gaden". Læserne har velvilligt bidraget med information om, hvordan de ønsker INFO skal se ud, og det skulle gerne komme til at præge de fremtidige numre. Det er naturligvis meget glædeligt at konstatere, at der generelt er tilfredshed med bladet.

Formålet med INFO er at være et kommunikationsmiddel i relation til foreningens danske virksomhed. På det internationale niveau tilbydes medlemmerne jo samtidig The Internal Auditor, hvor der er mulighed for at følge udviklingen indenfor intern revision og intern kontrol på et højt fagligt niveau.

Foreningen af Interne Revisorer i Danmark er ikke nogen stor organisation, og det nuværende layout og omfang er, hvad bestyrelsen har vurderet, at der er økonomisk basis for. INFO koster således omkring ca. 20.000 kr. om året.

Det har gennem årene været meget positivt at opleve, at det sædvanligvis er let at få såvel eksterne som interne bidrag i form af artikler til bladet. Vi har derved mulighed for at være et alsidigt og kompetent talerør for professionen i Danmark, herunder også at tilgodese de særlige lokale lovgivningsmæssige forhold, der er gældende.

Vi kan derved bidrage, som en lille brik, i det internationale IIA's strategiske mål om at være "widely recognized as the leading voice for the profession of internal auditors by building global alliances, communicating to stakeholders, and building visibility and exposure for the profession".

Corporate Governance er også i fokus i dette nummer af INFO. Skandalerne i USA i 2001 og 2002 i selskaber som Enron og WorldCom har affødt en lang række initiativer og ændringer af lovgivning særligt i USA, men med helt klart afsmittende effekt på lovgivere, organisationer og virksomheder i hele verden, herunder også Danmark.

Den såkaldte Sarbanes-Oxley Act fra 2002 er her helt central. Flere af de reformer, som indføres i

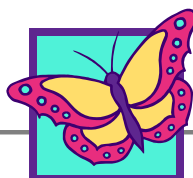
denne lov er der allerede tænkt på i den danske revisions- og regnskabslovgivning herunder kommende lovgivning, og de er ganske givet i al væsentlighed på plads i mange af de meget veldrevne store virksomheder. Der vil dog nok også være en lang række virksomheder, hvor tiltag til forandringer er nødvendige. Det gælder særligt kravene til ledelsen.

Jeg skal her særligt pege på præciseringen af, at ledelsen er ansvarlig for etablering af tilstrækkelige interne kontroller til sikring af korrekt regnskabsrapportering, og at der i årsregnskabet skal være en bekræftelse fra ledelsen heraf, herunder en beskrivelse af effektiviteten af de interne kontroller. Bekræftelsen skal ledsages af en erklæring fra selskabets eksterne revisor.

På dette område vil der være store udfordringer for den interne revision. Effektiviteten i virksomhedens drift og pålideligheden i den finansielle rapportering er nogle af nøgleområderne i den operationelle revision af den interne kontrol. Den interne revision vil her kunne tilføre virksomheden værdi ved at bidrage med anbefalinger om mulige forbedringer af de interne kontroller, og herved sætte ledelsen i stand til at afgive bekræftelse herom i årsregnskabet.

Det skal afslutningsvis bemærkes, at det internationale IIA også har deres anbefalinger om Corporate Governance. Hovedindholdet i anbefalingerne er, at børsnoterede virksomheder som minimum skal have standardiserede principper for ledelse og styring, herunder skal bestyrelsen oplyse om virksomhedens overholdelse af disse principper. Der skal endvidere være omfattende interne kontrolsystemer, som løbende overvåges. Endelig siges det, at børsnoterede virksomheder også bør have en uafhængig intern revision med det tilstrækkelige antal kompetente medarbejdere, og såfremt en sådan intern revisions funktion ikke er på plads, skal bestyrelsen forklare hvorfor i årsregnskabet.

Det må siges, at der er meget, som peger i den rigtige retning for intern revisions fremtidige rolle. Vores store kompetence ligger netop på viden om intern kontrol, og det er en efterspurgt vare.

Læserundersøgelse v/ Kåre Hove Kristensen

Læserundersøgelsen: stort set tilfredse læsere ønsker mere holdning og debat!

Læserundersøgelsen i december-nummeret gav 22 svar. Naturligvis kunne vi godt have ønsket os endnu flere besvarelser, men trods den relativ lille 'stikprøve', som nok ikke er helt statistisk sikker, så er nogle af spørgsmålene besvaret så klart af læserne, at vi godt tør tillade os at stole på, at disse svar også repræsenterer et stort flertal af læserne.

Allertydeligst blev spørgsmålene om INFO's omfang og udgivelseshyppighed besvaret. Der var nemlig massiv tilfredshed med begge dele, så det bliver ikke på det område, at vi kommer med ændringer.

Ud fra det forhold, at stort set alle respondenter læser INFO hver gang og læsningen tilmed er ganske omhyggelig, så tillader vi os desuden i al ydmyghed at konkludere, at der generelt er tilfredshed med bladet.

Noget mere "grumset" var resultatet af nøglespørgsmålet: "Hvilke stofområder skal prioriteres"? Vinderen blev "debatskabende indlæg/te-maer" med 12 netto-stemmer (12 af respondenterne ønskede flere, ingen færre), fulgt af "teoretiske artikler" 10 netto-stemmer og "holdningsorienteret stof" med 9 netto-stemmer. I den anden ende ligger anmeldelser (-4 for anmeldelser af hjemmesider, 0 for anmeldelser af månedsmøder og +2 for anmeldelser af kurser) og saksninger med -2 netto-stemmer. Desuden kan man notere sig, at efterspørgslen efter "personlige/sociale artikler" (2 netto-stemmer) er meget begrænset.

Omkring stemningen for både "debatskabende indlæg/temaer" og "holdningsorienteret stof" kan vi på redaktionen forsikre, at vi meget gerne vil have debat og skarpe holdninger, og det er jo også en gammel sandhed, at noget af det, der altid vækker interesse er forskellige holdninger og forskellige modeller til løsning af et emne/problem. Det vi desværre må konstatere er, at vi ikke oplever nogen kø af villige debattører! Er det fordi, at vi revisorer generelt er (alt) for

pæne til at have faglige diskussioner offentligt, hvor meningene brydes? Hvis det er sådan, så er det i længden næppe til nogens fordel!

Omkring de teoretiske artikler, så kan vi kun sige, at vi hele tiden forsøger at være opmærksom på nye love etc., der måtte have almen interesse for læserskaren. I dette nummer af INFO kan nævnes en yderst kompetent artikel om den nye USA-lovgivning (Sarbanes-Oxley) afledt af bl.a. Enron og WorldCom skandalerne.

M.h.t de mindre efterspurgte artikeltyper, så får svarene den konkrete konsekvens, at det bliver undtagelsen snarere end reglen, at eksempelvis månedsmøder og IIA-kurser fremover anmeldes. Ændringen berører på ingen måde omtale af **kommende** begivenheder. Ligeledes vil 'saksninger' kun blive bragt i helt særlige tilfælde.

Det skal i øvrigt lige nævnes, at vi på redaktionen synes, at de anmeldelser der har været bragt i bladet generelt har været rigtigt godt skrevet. Så det, at anmeldelser nu bliver væsentligt nedprioriteret er absolut ikke nogen kritik af de mange anmeldelser, der har været i tidens løb, men simpelthen bare en konstatering af, at det generelt ikke er et emne, der 'fanger' læserne – og det må jo trods alt være hovedformålet med at udgive et blad.

Tak til de læsere, der ofrede lidt af deres tid, og tillykke til Henning Sørensen, Jyske Bank og Niels Malta Rousing, Bankdata, der hver vandt to flasker rødvin ved lodtrækning.

Nye medlemmer

INFO byder velkommen til:

Revisionschef Bjarni Povlsen
Föroya Sparikassi.

Business Controller Karen Skakke Jørgensen
Saxo Bank A/S.

"Illustration©MadsBerg2000"

Kursuskalender

I den kommende periode er der planlagt følgende aktiviteter:

6. maj 2003: Månedsmøde

Det 'rigtige' regnskab er altid bedst: Fact eller fri fantasi? Indlæg ved professor Hans Frimor, Institut for Regnskab og Finansiering, Syddansk Universitet, Odense.

Best Practice for Internal Auditing. Dominique Vincent fra IIA, Frankrig, vil tale om dette emne.

4. juni 2003: Årsmøde

Mødet starter om formiddagen og indledes med generalforsamling. På årsmødet vil der være indlæg ved bl.a. bestyrelsesformand Mads Øvlisen og professor dr. jur. Jan Schans Christensen, Københavns Universitet.

Der vil blive serveret frokost i forbindelse med mødet.

9. september 2003: Månedsmøde

Emne: Programmet er ikke endeligt fastlagt.

9. oktober 2003: Månedsmøde

Emne: Programmet er ikke endeligt fastlagt.

25. november 2003: Månedsmøde

Emne: Programmet er ikke endeligt fastlagt.

Foreningen sender indbydelser ud ca. 2 - 3 uger før møderne afholdes.

Tilmelding til månedsmøder skal foretages til:

Anne Nordberg, SAMPENSION
 ☎ 7733 1471 eller
 FAX nr. 7733 1490 eller
 e-mail: ano@sampension.dk

senest mandagen før afholdelse af månedsmødet.

Kursuskalenderen for 2003 ser således ud:

Kursusnavn	Tidspunkt
Evaluating Internal Control A COSO-based Approach	22. – 23. maj 2003
Statistisk revision	12. – 13. juni 2003
Operationel revision 2	11. – 12. september 2003
IT-revision 1	25. – 26. september 2003
IT-revision 2	30. – 31. oktober 2003
IT-revision 3	27. – 28. november 2003
Måling og styring	Forår 2004
Intern revision 1	Forår 2004
Intern revision 2	Forår 2004
Målrrettede kurser	Aftales med Tage Rasmussen

Tilmelding kan foretages på skemaet i kursuskatalogets sidste side eller via foreningens hjemmeside: www.iaa.dk

CIA eksamen

Eksamen gennemføres i maj og november måned hvert år.

I foråret 2003

- Del 1 og 2, onsdag den 14. maj 2003
- Del 3 og 4, torsdag den 15. maj 2003

Tilmeldingsfristen til eksamen er udløbet.

Eksamensresultatet forventes den 15. juli 2003.

I efteråret 2003

- Del 1 og 2, onsdag den 19. november 2003
- Del 3 og 4, torsdag den 20. november 2003

Sidste frist for tilmelding til eksamen er den 30. september 2003.

Eksamensresultatet forventes den 15. januar 2004.

Bestået CIA – eksamen

Redaktionen ønsker **TILLYKKE** til

**Senior Audit Manager, Anette K. Laursen,
Nordea Bank Danmark,**

der har bestået CIA-eksamen.

“Illustration©MadsBerg2000”

Månedsmøder i IIA**20. marts 2003: Månedsmøde**

Emne: Revisor og besvigelser ved Lars Kiertzner og ny revisorlovgivning ved Morten Renge.

Månedsmødets tema var inddelt i to indlæg. Først talte Lars Kiertzner om revisor og besvigelser med udgangspunkt i den nye revisorlov. Derefter fulgte Morten Renges foredrag om den seneste udvikling på revisionsområdet både på det nationale plan og det internationale plan. Herudover blev emner, som den nye nationale revisorlov og de seneste lovinitiativer i udlandet, belyst.

Begge indlæg var meget interessante og gav deltagerne i månedsmødet et godt udbytte.

Statsautoriseret revisor,
lektor, ph.d Lars Kiertzner.
Handelshøjskolen i Århus

Statsautoriseret revisor,
Morten Renge.
Partner hos Deloitte &
Touche

ERFA-grupper

Foreningen hører gerne om interesse for oprettelse af ERFA-grupper, og vil så kunne bistå med oprettelsen.

Henvendelse kan ske til:

**Pui Fong Yau på telefon 4442 1149 eller e-mail
pfy@novonordisk.com**

“Illustration©MadsBerg2000”

Information fra IIA i Orlando**Konferencer****Financial Services Conference**

Gather and exchange information with other financial services auditors at The IIA's Financial Services Conference. Get authoritative information, analysis, and insight into the most critical issues facing financial services professionals today and walk away with strategies for managing regulations, mergers and acquisitions, and the ever-changing customer base. To survive and prosper in this new era of change, attend this conference and learn tactics to help your organization stay in the race.

With the IIA/NAFSA merger, this new program is aimed at auditors in the banking, insurance and brokerage industries.

**In Philadelphia, Pennsylvania
May 7-9, 2003**

International IIA conference

Join us for a spectacular event and a can't-miss opportunity to represent your organization, participate in a one-of-a-kind career development program, network with your peers, and take in the sights of one of the most thrilling cities in the world.

You will be treated to an exceptional lineup of speakers who will deliver valuable insights into the future of our profession, best practices from around the globe, and proven methods for helping organizations meet today's challenges.

These sessions promise to educate, reveal, and capture the dramatic changes that are taking place in the internal audit profession.

You will also benefit from CAE roundtables, in-depth workshops, vendor, exhibits and entertainment events.

In Las Vegas
June 22 – 25, 2003

World Class Practices Conference

Don't learn from the failures of your organization; instead learn from the successes of others! Attend The IIA's World Class Practices Conference and in just a few short days, you'll gain the wisdom borne of years of experience, learn innovative strategies, and acquire proven audit practices of top organizations from throughout the world. You can choose

to enhance this valuable learning experience by taking advantage of the special hands-on pre-conference workshops and post-conference roundtable discussions.

In San Francisco, CA
August 18–20, 2003

Enterprise Risk Management and Control Self-assessment Conference

In the ever-changing world of internal auditing, the areas of enterprise risk management and control self-assessment have become integrally linked. The IIA's Enterprise Risk Management and Control Self-assessment Conference addresses the latest strategies, approaches, and techniques that are shaping the future of enterprise risk management. This conference will benefit beginners and experts alike, providing you with the combined knowledge for a better understanding of enterprise risk management and self-assessment tools. Take advantage of conference workshops and roundtables offering in-depth hands-on experience.

In Orlando, FL
August 27–29, 2003

Yderligere information kan ses på IIA's hjemmeside: www.theiia.org

Foreningen af Interne Revisorer
The Institute of Internal Auditors, Denmark

Evaluating Internal Controls: A COSO-based Approach,

den 22. – 23. maj 2003,

Radisson SAS Falconer Hotel, Falkoner Allé 9, 2000 Frederiksberg.

Foreningen har i lighed med sidste år hjemtaget et kursus fra IIA Inc. USA. Emnet for dette års kursus er Evaluating Internal Controls: A COSO-based Approach.

Underviser på kurset er Manager **Richard Farthing**, CISA, IIA Inc. Orlando, USA.

Undervisningen foregår på engelsk:

Course Outline:

- COSO-Overview: "The Heart of the Beast",
- "Hard" and "Soft" Controls,
- Entity-ide Evaluation,
- Activity-level Evaluation,
- Other COSO-based Practices and
- COSO Implementation: Getting Started.

You Oppurtunity To...:

- Learn how the COSO framework expands upon traditional concepts of internal control.
- Share insight into leading-edge audit departments use COSO to reengineer their audit practice.
- Learn to tailor COSO-based evaluation tools to your own invironment.
- Receive "best practice" evaluation tools to use as models in creating your own tools.
- Gain insight into emerging trends: control self-assessment, risk-based auditing and management reporting on internal controls.

Calling all...:

Auditing staff, supervisors and managers seeking first hand experience and practical guidance as they select and implement the COSO framework in their own organizations.

Tilmelding (fax 3332 9010, e-mail: bentec@post.dk) foretages senest den 30. april 2003 til
Post Danmark, Intern Revision,
att. Bente Christensen,
Vester Farimagsgade 31,
1606 København V.

Pris for kurset udgør 6.400 kr. Opkrævning vil blive fremsendt sammen med kursusbekræftelse.

Kurset udløser 16 CPE-timer.

Præsentation af en revisionsafdeling

Systemrevision i en fælles datacentral

Af Flemming Rosenørn, systemrevisionschef i BEC

Hvad arbejder du så med? Et spørgsmål man tit kommer ud for. Når man som systemrevisor prøver at forklare det, bliver vejret straks et langt morsommere samtaleemne.

Men her er det fra revisor til revisor, så mon ikke det går.

Arbejdet som IT-revisor på en fælles datacentral adskiller sig på flere områder fra

- den finansielle revisors arbejde og
- IT-revisorens arbejde et sted, der har egen IT-funktion.

Jeg vil nedenfor beskrive disse forskelle. Beskrivelsen vil behandle de generelle edb-kontroller og de edb-baserede brugersystemer hver for sig, da der er forskel på forskellene.

De generelle edb-kontroller

Her er forskellen i forhold til de finansielle revisorer. Arbejdet med de generelle edb-kontroller, der omfatter hardware, operativ- og styresystemer, produktionsafvikling m.m., er noget de finansielle revisorer i vid udstrækning overlader til IT-revisorerne, og for IT-revisorerne er arbejdet det samme om man er i en fælles datacentral eller en virksomhed med egen IT-funktion.

De edb-baserede brugersystemer

I forbindelse med revisionen af brugersystemer er der forskel både til den finansielle revisor og til IT-revisor.

Ressourcedisponering

I virksomheder med egen IT-funktion kan det samlede revisionsarbejde planlægges et sted. Man kan disponere fordelingen af ressourcerne til IT-revisionen og den finansielle revision derhen, hvor revisionsarbejdet vil give størst udbytte.

Det kan vi ikke gøre i en fælles datacentral, da vi ikke ved hvilken disponering, de enkelte kunder foretager sig. Disponeringer der forventeligt også vil være meget forskellige fra kunde til kunde.

Revisionsmetode

Vi kan heller ikke lave substansrevision eller regnskabsrevision, for i modsætning til de finansielle revisorer ser vi ikke talmaterialet.

Og så er der procesrevision. Her har man det meget nemmere som revisor i en virksomhed med egen IT-funktion. Her kan man forholde sig til den automatiserede del af forretningsprocessen – et eller flere edb-systemer - set i relation til en og kun en forretningsproces.

Som revisor i en fælles datacentral har vi ikke kendskab til alle de processer, der er hos de enkelte kunder. Processer der forventeligt ikke er ens. Dette forstærkes af, at BEC's edb-systemer er bygget med en meget stor parameterstyret fleksibilitet, der gør, at kunderne i vid udstrækning kan tilpasse systemernes funktionalitet til netop deres behov.

Vi arbejder sammen med vores kunders revisorer på at optimere vores arbejdsmetoder og rapportering for at kunne understøtte procesrevisionen bedst muligt.

Hvad gør vi så egentlig?

Vores opgave er at tilvejebringe et grundlag alle kunder kan arbejde på – såvel den mindre kunde, der ikke udnytter systemerne fuldt ud, som den store, der gør.

De generelle edb-kontroller

Vi reviderer de generelle edb-kontroller og vurderer, om system-, data- og driftssikkerheden er betryggende. På samme måde reviderer vi systemerne, der benyttes til dataudveksling. Det afgiver Revisionsudvalget – der er generalforsamlingsvalgt – en årlig erklæring om.

I forbindelse med de generelle edb-kontroller gør vi meget ud af at beskrive de revisionsmæssige grænseflader mellem BEC og kunderne.

De edb-baserede brugersystemer

Brugersystemerne reviderer vi i samarbejde med revisionsafdelingen hos en af vores kunder. Der nedsættes en egentlig arbejdsgruppe, der via en

analyse af systemets dataflow, de programmerede kontroller og de manuelle kontroller i datacentralen vurderer, om:

- systemet virker som beskrevet i håndbogen til systemet, og om de programmerede kontroller er beskrevet her
- det er muligt at etablere et tilfredsstillende kontrolmiljø hos kunderne.

Revisorerne hos kunderne får en rapport med konklusion, dataflow, risikovurdering m.m. samt arbejdsgruppens anbefalinger til forretningsgange, procedurer og analyser hos kunderne.

Det er så den enkelte revisor hos kunderne, der ud fra

- egne processer og forretningsgange,
- systemhåndbogens beskrivelse og
- revisionsrapporten

er nødt til at "samle brikkerne" til et samlet revisionsforløb.

.... og alt det andet

der er udadrettet

Som revisor i den finansielle sektor er der en del erklæringer og protokoltilførsler, der skal laves. Her har vi som systemrevisorer den opgave at beskrive, hvorledes de pågældende områder håndteres af BEC, således at grundlaget for erklæringsafgivelserne bliver fuldstændigt.

Det sektorielle samarbejde – PBS, Dankort m.m. – stiller specifikke krav til datacentralerne. Der skal udarbejdes årlige ledelseserklæringer omkring overholdelsen af disse krav. Vi eller Revisionsudvalget skal attestere erklæringerne.

Enkelte kunder arbejder under særlig lovgivning eller i særlige nationale eller internationale sammenhænge, der stiller skærpede krav til sikkerhedsniveauet. På samme måde, som ved det sektorielle samarbejde, skal vi revidere, at disse overholdes og rapportere om det enten i form af erklæringer eller egentlige rapporter.

Vi er også den forlængede arm for kundernes revisorer. Vi er deres indgangsvej til BEC, hvis der er ting, de ønsker forklaret eller, hvis der er særlige undersøgelser, de ønsker gennemført.

eller indadrettet

Endelig er der den indadrettede del af hverdagen, hvor vi er sparringspartnere og rådgivere i forbindelse med udvikling af nye brugersystemer, tekniske ændringer eller lovgivningsmæssige forhold.

---oOo---

Alt i alt en broget vifte af opgaver, der konstant krydres af nye systemer og en voldsom teknologisk udvikling.

Jo – vi keder os aldrig.

Hvem er BEC

BEC (Bankernes EDB Central) er en forening af finansielle virksomheder med fælles behov for at kunne erhverve it-ydelser.

BEC's kernekompetence er udvikling og drift af brancheløsninger til den finansielle sektor samt forretningsområder og brancher, som er relaterede til den finansielle sektor.

BEC er et full-service it-center, som tilbyder en kombination af egenudvikling og købeløsninger, alt efter hvad der tjener vores medlemsbanker og servicekunder bedst.

Lovgrundlag

I de fællesdatacentraler arbejder vi efter en bekendtgørelse, der trådte i kraft 1. januar 1992, og den siger, at systemrevision består af revision af:

- generelle edb-kontroller i datacentralerne
- edb-baserede brugersystemer, som datacentralerne tilbyder de tilsluttede pengeinstitutter, og
- de systemer, der anvendes til udveksling af data med de til datacentralerne tilsluttede pengeinstitutter og med andre datacentraler

Og der står, at revisionen skal foretages efter aftale og i samarbejde med de til datacentralen tilsluttede pengeinstitutters respektive datacentralers revisorer.

Sarbanes-Oxley Act of 2002

Af Brian Christiansen, statsaut. revisor, KPMG
US Desk

Den amerikanske kongres vedtog den 30. juli 2002 Sarbanes-Oxley Act of 2002, en lov baseret på en rapport fra hr. Sarbanes til Senatet og hr. Oxley til Repræsentanternes Hus. Rapporten, som blev igangsat i kølvandet på de amerikanske erhvervsskandaler i efteråret 2001 og 2002.

Loven har som primært formål at sikre investorer i offentligt noterede selskaber i USA ved udstedelse af skærpede krav til nøjagtighed og troværdighed i den af de noterede selskaber offentliggjorte information.

Det er interessant at følge udviklingen i USA, blandt andet fordi megen af inspirationen til vor egen regulering kommer derfra og ikke mindst fordi, at regelsættet med enkelte modifikationer også gælder for danske selskaber børsnoteret i USA, samt danske selskaber i en koncern, hvor et moderselskab er børsnoteret i USA.

Introduktion

Nærværende artikel har til formål kort at skitsere hovedelementerne i Sarbanes-Oxley Act of 2002. Regelsættet er meget omfattende og rummer i stor udstrækning alene retningslinjer for ønskede tiltag. Det er herefter op til de relevante myndigheder og organer at udfylde rammerne med etablering af detaljerede regler samt nye udvalg, råd og organisationer.

Præsentationen af loven er opdelt i fire områder, udvalgt med udgangspunkt i de regler, der medfører de største ændringer til eksisterende regulering.

Public Company Accounting Oversight Board

Der skal nedsættes et udvalg med ansvar for at tilse de eksterne revisorer i børsnoterede selskaber og deres revision af disse selskaber.

Udvalget er i skrivende stund allerede etableret, og fire ud af i alt fem medlemmer er udnævnt. Der har til dato været afholdt to møder, men der er endnu ikke offentliggjort information om, hvordan udvalget forventer at udføre deres arbejde.

Fra udvalgets lovfastsatte ansvarsområder kan blandt andet fremhæves:

- Registrering af alle revisionsfirmaer, der udfører revision for børsnoterede selskaber i USA
- Udarbejdelse eller godkendelse af standarder for revision af børsnoterede selskaber i USA
- Påse efterlevelse af sådanne revisionsstandarder samt andre regler relevante for revisorer af børsnoterede selskaber i USA.

Revisors uafhængighed

Reglerne for revisors uafhængighed i Sarbanes-Oxley Act, samt de regler som Securities Exchange Commission (det amerikanske børstilsyn, herefter "SEC") har implementeret som følge heraf, påvirker ikke alene revisor men også selskabers ledelser og revisionskomiteer.

Sarbanes-Oxley Act ændrer på visse områder fundamentalt samarbejdet mellem revisor og deres kunder, markedet for ikke-revisionsydelser samt de potentielle restriktioner for brud på reglerne for revisors arbejde. Revisionskomiteerne har fået yderligere pligter, selskaberne har fået restriktioner i relation til ansættelse af revisionsfirmaets ansatte, og der er indført begrænsninger i de ledende revisors tidsmæssige tilknytning til kunderne:

Forbud mod levering af visse ikke-revisionsydelser fra selskabets revisor

Der er efter implementeringen af Sarbanes-Oxley Act som hovedregel forbud mod, at selskabets revisor leverer følgende ikke-revisionsydelser til revisionskunder:

■ Bogføring og andre ydelser vedrørende råbalancen eller årsregnskabet	■ Design og implementering af finansielle systemer
■ Værdiansættelser	■ Aktuar arbejder
■ Outsourcing af intern revision	■ Ledelsesfunktioner
■ HR funktioner	■ Juridisk assistance
■ Ekspertarbejde uden relation til revisionen	■ M.fl.

Forhåndsgodkendelse af revisors arbejde

Selskabets revisionskomite har fået ansvaret for at tilse revisors arbejde, herunder væsentligst at revisionskomiteen skal forhåndsgodkende alle ydelser, som leveres af selskabets revisor. Der er dog i en vis udstrækning mulighed for forhåndsgodkendelse af revisors arbejde.

For at give selskabets investorer bedre indsigt i revisors arbejde er der ligeledes indført regler om noteoplysning i det officielle årsregnskab om revisors honorar, opdelt på revision, revisionsrelaterede ydelser, skattemæssig assistance og øvrige arbejder.

Rotation

For at sikre at selskabets regnskaber med tiden underkastes 'friske øje' fra revisors side er der indført pligt til inden for revisionsfirmaet at rotere de ledende revisorer hvert femte eller syvende år, afhængigt af graden af involvering for den ledende revisor.

Alle revisorer på revisionsteamet med ansvar for væsentlige beslutninger af revisions-, regnskabs- eller oplysningsmæssig karakter, er omfattet af rotationspligten. Dette gælder blandt andet Lead Audit Partner, Concurring Review Partner og Client Service Partner samt Lead Audit Partnere på væsentlige datterselskaber.

Revisors rapporteringspligt til revisionskomiteen

Revisor skal som minimum rapportere vedrørende følgende forhold til revisionskomiteen:

- Kritiske regnskabsprincipper og fremgangsmåder ved aflæggelsen af årsregnskabet
- Alle væsentlige alternative regnskabsprincipper og oplysninger, som har været drøftet og fravalgt ved aflæggelsen af årsregnskabet
- Anden væsentlig skriftlig rapportering til selskabets ledelse, for eksempel oversigt over revisionsdifferencer, ledelseserklæringen, aftalebreve og management letters.

Interessekonflikter

Det er gjort ulovligt at revidere et selskab, hvis specifikke ledende medarbejdere hos selskabet inden for det seneste år har været ansat i det pågældende revisionsfirma og har deltaget i revisionen af selskabet.

Corporate governance

Sarbanes-Oxley Act har afstedkommet væsentligt udvidende forpligtelser og retningslinjer for medarbejdere i børsnoterede selskaber, der er involveret i regnskabsaflæggelsen.

Revisionskomite

Revisionskomiteen er blevet gjort ansvarlig for forholdet til selskabets revisor, herunder udnæv-

nelse af revisorer, revisors honorering, tilsyn med revisor, samt som den bestemmende part ved uoverensstemmelser mellem selskabets ledelse og revisor.

Medlemmer af revisionskomiteen skal være uafhængige.

Ansvar for information fra selskabet

En af de meget omtalte ændringer indført med Sarbanes-Oxley er, at selskabets administrerende direktør og økonomidirektør ved offentliggørelse af information skal indeholde en bekræftelse af, at oplysningerne er nøjagtige, fuldstændige og giver et retvisende billede, herunder at de er ansvarlige for selskabets procedurer for afgivelse af information.

Der er tale om et fast ordvalg for bekræftelsen, og der er krav om særskilt oplysning ved væsentlige ændringer i de interne kontroller og forhold, der kan ændre de interne kontroller væsentligt.

Upassende indflydelse vedrørende revisionens udførelse

I tillæg til at det altid har været ulovligt at bogføre eller undlade at føre en korrekt bogføring samt afgive urigtige udtalelser eller mangelfuld information til revisor, er reglerne for upassende adfærd udvidet.

Det fremgår herefter specifikt, at virksomhedens ansatte endvidere ikke må udøve svigagtig indflydelse på revisionen eller tvinge, manipulere eller vildlede revisor med det formål at afgive regnskabsinformation, der er vildledende.

Fortabelse af retten til bonus m.v.

Har selskaber ved svigagtig adfærd aflagt ikke retvisende regnskaber, der efterfølgende skal korrigeres, skal ledelsen tilbagebetale bonus og lignende indtjening fra incitamentsordninger samt gevinst ved salg af aktier i selskabet, der kan henføres til sådanne regnskaber.

Andre regler vedrørende corporate governance

Af yderligere tiltag i Sarbanes-Oxley Act vedrørende corporate governance kan nævnes en lempelse af kravene til, hvornår SEC kan fjerne medlemmer af ledelsen i et selskab, udvidelse af perioden for, hvornår selskabets ledelse ikke kan handle med selskabets aktier samt regler for god

advokatskik, herunder anmeldelsespligt vedrørende forhold i de børsnoterede kunder.

Udvidede oplysningskrav

Kontraktlige forpligtelser og ikke-balanceførte transaktioner

Blandt andet som følge af Enron's omfattende anvendelse af transaktionstyper uden påvirkning af balancen (Special Purpose Entities) er der i Sarbanes-Oxley Act indeholdt krav om, at ledelsens beretning nu skal indeholde et særskilt afsnit om ikke-balanceførte transaktioner samt i en tabel en opstilling af kontraktlige forpligtelser.

Ikke-lovkrævede regnskabsmæssige oplysninger

Mængden af regnskabsmæssige oplysninger i årsregnskaber, ud over den lovkrævede information, har været stigende. Dette har blandt andet givet anledning til, at den lovkrævede regnskabsmæssige information i visse tilfælde har fået for lidt opmærksomhed. Eksempler på sådanne oplysninger er EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization) og FFO (Funds From Operations).

For at afhjælpe dette er der blandt andet indført regler om, at sådanne oplysninger skal fremgå ved afstemning til de lovkrævede regnskabsmæssige oplysninger og ledelsen skal anføre, hvorfor det er nødvendigt at indeholde sådanne ikke-lovkrævede regnskabsmæssige oplysninger.

Forhold vedrørende ledelsen

Der er udstedt forbud mod udbetaling af visse typer lån til selskabets ledelse, og oplysningskrav er indført vedrørende ledelsens og ledende medarbejders aktiebesiddelser i selskabet.

Yderligere er det gjort pligtigt at udarbejde etiske regler for den øverste ledelse, samt omtale indholdet af de etiske regler i selskabets eksterne information.

Ledelsens vurdering af de interne kontroller

I tillæg til de under corporate governance omtalte regler for ansvar for selskabets information er det præciseret, at ledelsen også er ansvarlig for etableringen af tilstrækkelige interne kontroller til sikring af korrekt regnskabsrapportering. Der skal i årsregnskabet indeholdes en skriftlig bekræftelse af dette ansvar samt en beskrivelse af effektiviteten af de interne kontroller.

Forskellen til reglerne omtalt under corporate governance består primært i, at regler omtalt dér også omhandler ikke finansiell information.

Den i årsregnskabet indeholdte bekræftelse fra ledelsen om de interne kontroller vedrørende regnskabsaflæggelsen skal ledsages af en erklæring fra selskabets eksterne revisor. Det forventes, at revisor skal udføre yderligere specifikke handlinger i tillæg til de ved revisionen udførte handlinger for at være i stand til at afgive en sådan erklæring.

Oplysning om deltagelse af regnskabskyndige i revisionskomiteen

Særligt som følge af argumentationen i den fra Senatet udarbejdede rapport er der i Sarbanes-Oxley Act indført pligt til at indeholde oplysning i årsregnskabet om deltagelsen af særligt regnskabskyndige i revisionskomiteen.

Der skal således indeholdes oplysning om, hvorvidt der er et særligt regnskabskyndigt medlem i revisionskomiteen, og om denne person er uafhængig af ledelsen.

Der er ikke pligt til at have særligt regnskabskyndige medlemmer af revisionskomiteen, men har revisionskomiteen ikke mindst et særligt regnskabskyndigt medlem, skal dette anføres og begrundes i årsregnskabet.

Offentliggørelse af information

Afslutningsvist bør det nævnes, at det i reglerne er præciseret, at information skal offentliggøres ved enhver væsentlig begivenhed - hurtigt og ved den mest opdaterede information.

Information skal afgives i et forståeligt sprog ("plain English") og kan indeholde oplysning om trends og andre kvalitative mål samt grafiske præsentationer.

Afslutning

Som det fremgår af ovennævnte skitsering af hovedelementerne i Sarbanes-Oxley Act of 2002, er der tale om mange og væsentlige tiltag.

Flere af reglerne er endnu ikke trådt i kraft eller udfyldt ved detailregulering, men alene de allerede gennemførte regler har for mange af de i USA noterede selskaber betydet en voldsom mængde yderligere arbejde. Tilsvarende for selskabernes

eksterne revisorer, hvis arbejdsbyrde skønnes generelt at være udvidet med 20-25%.

At reglerne i Sarbanes-Oxley Act of 2002 vil yderligere sikre investorerne i de amerikanske børsnoterede selskaber er givet. Det er ligeledes sikkert, at disse regler, hverken alene eller i sammenhæng med andre regler, kan forhindre erhvervsskandaler. Reglerne kan alene begrænse risikoen for, at der opstår skandaler, samt måske forkorte perioden før de opdages.

Det skal bemærkes, at der parallelt med vedtagelsen og implementeringen af Sarbanes-Oxley Act of 2002 er igangsat væsentlige opdateringsprojekter af den amerikanske regnskabs- og revisionsregulering. Det har til dato blandt andet medført nye regler for revisors arbejde vedrørende besvigelser samt ændrede regler for den regnskabsmæssige behandling af transaktionstyper uden påvirkning af balancen (Special Purpose Entities).

WorldCom-sagen

Den amerikanske syge og kvindelige 'whistleblowers'

Af Kåre H. Kristensen, Danske Bank

Før denne artikel er der en gennemgang af den nye "Sarbanes-Oxley Act", og hvad var det så egentlig, der mere konkret skete i f.eks. WorldCom-sagen, og hvilke (generelle?) faktorer lå bag disse begivenheder, der rystede tilliden til hele det amerikanske erhvervsliv i sin grundvold? Dette er naturligvis interessante spørgsmål, ligesom det giver et vist grundlag for at vurdere, om den nye lovgivning er nogen form for garanti for, at der ikke snart sker noget lignende igen.

Enron-sagen er tidligere omtalt i INFO (april 2002), og er i sin substans, der vel kort kan beskrives som et pyramidespils lignende konstruktion, noget mere udspekuleret end WorldCom skandalen, der egentlig kan beskrives i en sætning: Almindelige driftsomkostninger blev bogført som anlægsudgifter og dermed aktiveret. Herved udviste WorldCom et positivt driftsregnskab, hvad der af hensyn til selskabets videre eksistens var helt afgørende på daværende tidspunkt.

Da sagen kom frem, var der (i juni 2002) tale om 3,8 mia. \$ i ikke-eksisterende aktiver, siden voksede tallet til det formidable beløb af ca. 9 mia. \$. Der var tale om mange tusinde enkeltposter – og da den interne revision, mod topledelsens ønske, begyndte at køre udtræk, gik serveren ned. Der var også en del flytten rundt på posteringerne, ligesom man opfandt en hidtil uset måde at optage omkostninger i regnskabet på, nemlig som

'forudbetalt kapacitet'. Men grundlæggende må det have været oplagt for den implicerede inderkreds i selskabet, at det, der foregik, var pivende forkert. Hvordan kunne det så lade sig gøre – og hvorfor greb ingen i WorldCom ind?

Noget klart svar på dette kan sikkert ikke gives, men noget af det umiddelbart mest påfaldende, når man læser forskellige artikler om og interviews med nogle af de involverede i WorldCom-sagen er, at der herskede en tilstand af krav om umiddelbar og konstant succes i WorldCom.

Når det beskrives, hvad der er sket i WorldCom, så tales der ikke om et langt forløb, hvor virksomheden er gået ned, ej heller om år, nej alting regnes i **kvartaler**. Således beskrives det, at den massive regnskabssvindel i WorldCom havde stået på i **5 kvartaler**, ligesom finansdirektøren (en af dem, som blev ført bort i lænker) så mindeligt bad den kvindelige interne revisionschef, Cynthia Cooper, som var den, der opdagede svindlen, om ikke undersøgelserne af regnskabsforholdene lige kunne vente til **tredje kvartal 2002**, så skulle det nok løse sig. Der synes altså at være tale om en kultur, hvor opgørelsen af succes/fiasko rækker til og med næste **kvartal**. Altså et voldsomt og umiddelbart resultatpres - hele tiden. Under disse forhold er der en stor fristelse til at anvende, hvad det vel bredt kan kaldes "aggressive regnskabsmetoder".

For at bruge et billede fra den professionelle sportsverden, hvor tålmodigheden med hensyn til resultater også oftest er kort, så vil den træner, der har tabt 3 kampe i træk, og dermed føler sædet brænde under sig, være stærkt fristet til at sende en halvskadet stjernespiller i kamp, selv om det udfra et moralsk/etisk synspunkt næppe kan kaldes korrekt, ligesom det måske på bare lidt længere sigt er en rigtig dårlig løsning. Men så langt rækker resultat-horisonten bare ikke.

I øvrigt var det næsten et rent tilfælde, der gjorde, at intern revision i WorldCom begyndte at interessere sig for de beskrevne regnskabsmetoder, for den finansielle revision var ikke en del af intern revisions arbejdsområde. Af denne årsag, og da det var imod topledelsens ønske, så foregik en stor del af afdækningsarbejdet i bedste skæg og blå brillerstil midt om natten.

Et interessant forhold i både Enron- og WorldCom sagerne er, at i begge virksomheder var det en kvindelig medarbejder, der råbte vagt i gevær. Da yderligere en kvinde havde lignende rolle i en skandale i FBI, hvor direktøren for FBI forud for 11. september 2001 havde negligeret en række faresignaler, der sandsynligvis kunne have stoppet et antal af 11. september terroristerne, så besluttede det ansete TIME Magazine at udnævne disse 3 whistleblowers til den meget prestigefyldte titel 'Årets person 2002'. En tilfældighed, eller findes der et kvindeligt gen, som giver bedre grobund for høj personlig integritet?

Nye revisionsstandarder

De nye revisionsstandarder og betydningen for den interne revision

Af Tina Aggerholm, statsaut. revisor, KPMG

FSR vedtog i 2000 at indføre de internationale revisionsstandarder (ISA'er) i Danmark og lade disse afløse de tidligere revisionsvejledninger. Fremover udsendes således danske revisionsstandarder (RS'er), der er en direkte oversættelse af ISA'erne. Kun hvor særlig dansk lovgivning eller bekendtgørelser gør det nødvendigt, vil der blive indføjet skærpene bestemmelser i RS'erne. Endvidere udsendes RS'er vedrørende områder, der ikke er dækket af ISA'er.

På nuværende tidspunkt foreligger 15 RS'er samt udkast til yderligere 11, se tabel 1.

Tabel 1

<i>Revisionsstandarder</i>	
Forord	Forord til standarder for revision og beslægtede opgaver
RS 100	Erklæringsopgaver
RS 120	Begrebsramme for revisionsstandarder
RS 200	Målet med og generelle principper for revision af et regnskab
RS 210	Indhold af revisionsaftaler
RS 220	Kvalitetsstyring af revisionsarbejde m.v.

RS 230	Dokumentation
RS 250	Overvejelser af lovgivningen ved revision af et regnskab
RS 260	Kommunikation af revisionsmæssige forhold til virksomhedens øverste ledelse
RS 265	Revisionsprotokollen
RS 635	Samarbejde mellem to valgte revisorer
RS 700	Revisionspåtegninger på regnskaber
RS 710	Sammenligninger
RS 720	Andre oplysninger i dokumenter der indeholder reviderede regnskaber
RS 910	Review af regnskaber

Udkast til revisionsstandarder

RS 240	Revisors overvejelser om besvigelser og fejl ved revision af regnskaber
RS 505	Eksterne bekræftelser
RS 510	Førstegangsrevision - primobalancer
RS 520	Analytiske handlinger
RS 540	Revision af regnskabsmæssige skøn
RS 550	Nærtstående parter
RS 560	Efterfølgende begivenheder
RS 580	Ledelsens udtalelser
RS 585	Revision af ledelsesberetningen
RS 920	Aftalte arbejdshandlinger vedrørende regnskabsmæssige oplysninger
RS 930	Assistance med regnskabsopstilling

RS'erne oversættes og nummereres efter samme struktur som ISA'erne, se tabel 2.

Tabel 2

Struktur i ISA/RS'er	
	Preface to ISAs and related Services
	Glossary of terms
RS 100 - 120	Introductory Matters
RS 200 - 260	Responsibilities
RS 300 - 320	Planning
RS 400 - 402	Internal Control
RS 500 - 580	Audit Evidence
RS 600 - 620	Using the Work of Others
RS 700 - 720	Audit Conclusions and Reporting
RS 800 - 810	Specialised Areas
RS 900 - 930	Related Services
RS 1000 - 1010	International Auditing Practice Statements

På nuværende tidspunkt foreligger samtlige RS'er inden for følgende områder:

- Preface
- Introductory Matters
- Responsibilities (RS 240 "Revisors overvejelser om besvigelser og fejl ved revision af regnskaber" foreligger dog kun i udkast)
- Audit Conclusions and Reporting.

Endvidere foreligger RS 910 "Review af regnskaber", idet denne foreskriver en anden erklæringsafgivelse end den hidtidige revisionsvejledning 2 "Revisors assistance og erklæring på ikke-reviderede regnskaber" og derfor er valgt udsendt samtidig med RS 700 "Revisionspåtegninger på regnskaber". Herigennem er tilstræbt ensartet regulering af erklæringsafgivelsen på reviderede og ikke-reviderede regnskaber.

De væsentligste nyskabelser

Revisionsstanderne adskiller sig ikke markant fra de hidtidige revisionsvejledninger og revisionspraksis/skik. Standarderne indeholder imidlertid betydeligt mere detaljerede bestemmelser og kræver dermed i mange tilfælde en anden og mere omfangsrig dokumentation og kvalitetsstyring. Standarderne anvender de to nye begreber "*høj grad af sikkerhed*" og "*moderat grad af sikkerhed*". Begrebet "*høj grad af sikkerhed*" afløser det tidligere "*begrundet overbevisning*".

Høj grad af sikkerhed refererer til, at revisor har tilvejebragt tilstrækkelige beviser til at kunne konkludere, at emnet i al væsentlighed er i overensstemmelse med fastsatte egnede kriterier. I sjældne tilfælde kan revisor give fuld sikkerhed, f.eks. når det bevis, der er tilgængeligt, er definitivt og pålideligt, fordi det undersøgte emne er fastlagt, kriterierne definitive og den anvendte proces omfattende. På grund af opgaveprocessens begrænsninger er en høj grad af sikkerhed dog normalt mindre end fuld sikkerhed. Revisor tilrettelægger opgaven med henblik på at indskrænke risikoen for en forkert konklusion om, at det undersøgte emne i al væsentlighed er i overensstemmelse med de fastsatte egnede kriterier, til et lavt niveau.

Moderat sikkerhed refererer til, at revisor har tilvejebragt tilstrækkelige beviser til at være overbevist om, at udsagnet om det undersøgte emne er plausibelt under omstændighederne. Revisor tilrettelægger opgaven med henblik på, at risikoen for en forkert konklusion reduceres til et moderat niveau. Revisor udformer erklæringen, så den giver moderat sikkerhed med hensyn til overensstemmelse mellem det undersøgte emne og de fastsatte egnede kriterier.

De nye RS'er påvirker først og fremmest revisors erklæringsafgivelse, mens de i mindre omfang påvirker kravene til den udførte revision. De

væsentligste nyskabelser og ændringer i standarderne er beskrevet nedenfor.

RS 100 - Erklæringsopgaver

Denne standard har ikke sammenhæng med nogle af de hidtidige danske revisionsvejledninger. Standarden har til formål, at:

- beskrive målene med og elementer i erklæringsopgaver, der tilsigter at give enten høj eller moderat grad af sikkerhed,
- opstille standarder for og give vejledning til revisor til brug ved udførelse af opgaver, der tilsigter at give høj grad af sikkerhed, og
- fungere som en begrebsramme for udviklingen af specifikke standarder for særlige typer af erklæringsopgaver.

RS 100 forventes udbygget med standard for erklæringsopgaver, der tilsigter at give *moderat grad af sikkerhed*, således at standarden dækker begge de forekommende sikkerhedsniveauer, revisor arbejder med.

Erklæringsopgaver skal udføres i overensstemmelse med RS 100. Hvis der udføres erklæringsopgaver, for hvilke der er udsendt specifikke standarder, skal opgaverne udføres i overensstemmelse med disse standarder. Der forventes senere udsendt en række specifikke standarder, eksempelvis vedrørende interne kontrolsystemer og overholdelse af love, kontrakter m.v.

Selvom revision og review (gennemgang) af finansielle regnskaber m.v. begrebsmæssigt er erklæringsopgaver og indeholder de samme elementer som erklæringsopgaver efter RS 100, gælder denne standard ikke for revision eller review (gennemgang) af finansielle regnskaber m.v.

Hvorvidt en given opgave er en erklæringsopgave, vil afhænge af, om den indeholder alle nedenstående elementer:

- et trepartsforhold, der omfatter:
  - revisor
  - en ansvarlig part og
  - en tiltænkt bruger
- et emne,
- egnede kriterier,
- et opgaveforløb og
- en konklusion.

Til enkelte af disse elementer kan knyttes følgende korte kommentarer:

Erklæringsemnet skal kunne identificeres, vurderes og måles konsistent mod egnede kriterier og være i en form, som tillader revisor at udføre de nødvendige arbejdshandlinger.

Kriterier er de standarder eller benchmarks, der anvendes til at vurdere og måle det undersøgte emne (svarende til den regnskabsmæssige begrebsramme ved revision). Kriterierne skal være egnede til en rimelig konsistent vurdering eller måling af det undersøgte emne i sammenhæng med revisors professionelle vurdering.

I konklusionen udtrykker revisor, om det undersøgte emne i al væsentlighed er i overensstemmelse med de fastsatte og egnede kriterier, og hvilken grad af sikkerhed herfor (høj eller moderat grad af sikkerhed), revisor har opnået gennem sine arbejdshandlinger.

Standarden indeholder ikke eksempler på erklæringer, men opstiller mindstekrav til erklæringens indhold. Mindstekravene kan suppleres med andre oplysninger og forklaringer, revisors anbefalinger eller henvisninger. Sådanne yderligere oplysninger m.v. må imidlertid ikke svække eventuelle forbehold eller på anden måde påvirke konklusionen.

RS 120 - Begrebsramme for revisionsstandarder

RS 120 skelner mellem revision og beslægtede opgaver, hvor beslægtede opgaver omfatter: review (gennemgang), aftalte arbejdshandlinger og assistance med regnskabsopstilling. RS 120 indfører som noget nyt en beskrivelse af den grad af sikkerhed, der kan afgives af revisor i de forskellige situationer:

- revision (høj, men ikke fuld grad af sikkerhed)
- review (gennemgang) (moderat grad af sikkerhed)
- aftalte arbejdshandlinger (ingen sikkerhed)
- assistance med regnskabsopstilling (ingen sikkerhed)

RS 120 er en nyskabelse i forhold til tidligere, idet der ikke har eksisteret en overordnet begrebsramme for de danske revisionsvejledninger. For revision og review (gennemgang) er der ikke forskel i forhold til den nuværende praksis, som er omfattet af Revisionsvejledningerne nr. 1 og nr. 19.

Begrebet aftalte arbejdshandlinger har ikke tidligere været beskrevet i de danske revisionsvejledninger eller lignende.

RS 210 - Indhold af revisionsaftaler

RS 210 opstiller standarder for og giver retningslinjer om indholdet af revisors revisionsaftale med klienten. Standarden angiver mere detaljerede retningslinjer for revisionsaftaler end de hidtidige revisionsvejledninger og fastslår, at de aftalte vilkår for revisionsopgaven skal dokumenteres i et revisionsaftalebrev eller på anden passende måde. I Danmark sker dette typisk i revisionsprotokollen og for de lovkrævede interne revisionsafdelinger sker det i revisionsaftalen med bestyrelsen i virksomheden.

RS 210 anviser, at revisor ved tilbagevendende revision kan beslutte ikke at fremsende ny revisionsaftale hvert år, men angiver samtidig en række situationer, hvor det vil være passende at fremsende et nyt aftalebrev. Når indholdet af en opgave ændres, skal der indgås ny aftale.

RS 260 - Kommunikation af revisionsmæssige forhold til virksomhedens øverste ledelse

RS 260 opstiller standarder for og giver retningslinjer om revisors kommunikation til virksomhedens øverste ledelse af revisionsmæssige forhold, der viser sig ved revision af en virksomheds regnskab.

Standarden er ny og lidt speciel for danske forhold, idet vi i Danmark gennem mange år har haft en lovpligtig revisionsprotokol i næsten alle revisionstilfælde. Dét, som RS 260 kalder revisionsmæssige forhold af ledelsesmæssig interesse, kommunikerer i revisionsprotokollen. Standarden bør ses i sammenhæng med RS 265 "Revisionsprotokollen".

RS 265 - Revisionsprotokollen

RS 265, der er en særlig dansk standard, opstiller standarder for og giver retningslinjer om form og indhold af revisionsprotokollen. Standarden kan ses som supplement til RS 260 "Kommunikation af revisionsmæssige forhold til virksomhedens øverste ledelse". Supplementet er nødvendiggjort af den danske lovregulering om revisionsprotokollen. Endvidere skal standarden ses i sammenhæng med RS 210 "Indholdet af revisionsaftaler".

Standarden viderefører indholdet af den tidligere Revisionsvejledning nr. 18, idet det dog skal bemærkes,

- at lovkravet om revisionsprotokollering efter 1. januar 2002 er udstrakt til at gælde i alle tilfælde, hvor regnskaber/årsrapporter revideres enten som følge af lovkrav herom eller i henhold til aftale
- at tiltrædelsesprotokollater fremover er reguleret i RS 210, mens indholdet af øvrige protokollater i stort omfang er reguleret i RS 260.

Samlet set indebærer RS 265, RS 260 og RS 210 ingen væsentlige realitetsændringer af betydning for revisionsprotokollen i forhold til hidtil.

RS 700 - Revisionspåtegninger på regnskaber

RS 700 giver retningslinjer om form og indhold af den revisionspåtegning, som afgives af en uafhængig revisor på en virksomheds regnskab.

Standarden omfatter revisionspåtegninger på alle regnskaber, herunder perioderegnskaber og regnskaber aflagt efter andre regelsæt end årsregnskabsloven, herunder eksempelvis lov om finansiel virksomhed. I standardens eksempler er taget udgangspunkt i et aktieselskab, som aflægger årsrapport efter årsregnskabsloven.

Standardrevisionspåtegningen i RS 700 indeholder en række nyskabelser.

Revisionspåtegningen skal fremover adresseres til opdragsgiver, hvilket for aktieselskaber vil sige til aktionærerne.

Indledningsafsnittet i revisionspåtegningen præciserer tydeligere ansvarsdelingen mellem ledelse og revisor i relation til regnskabet.

Afsnittet om den udførte revision og konklusionen er formuleret på en ny måde. Blandt andet er revisors overbevisning ikke længere udtrykt ved begrundet overbevisning, men ved høj grad af sikkerhed, og økonomisk stilling hedder nu finansiel stilling lige som i den nye årsregnskabslov.

De ændrede formuleringer indebærer ingen realitetsforskelle i forhold til det hidtidige. Det skal fortsat positivt fremhæves, hvis revisionen ikke har givet anledning til forbehold.

En revisionspåtegning, som indeholder enten forbehold eller supplerende oplysninger kaldes med ét ord en *modificeret revisionspåtegning*.

Et forbehold kan angå:

- enkeltstående forhold, som medfører, at der afgives en konklusion med forbehold,
- forhold, som medfører, at der ikke afgives en konklusion i påtegningen, eller
- forhold, som medfører, at der må afgives en afkræftende konklusion.

Revisionspåtegningen kan modificeres ved tilføjelse af en supplerende oplysning for at fremhæve forhold. Tilføjelsen af en sådan supplerende oplysning påvirker ikke konklusionen. Som noget nyt placeres supplerende oplysninger nu efter konklusionsafsnittet.

RS 910 - Review (gennemgang) af regnskaber

RS 910 opstiller standarder for og giver retningslinier om revisors professionelle ansvar ved review (gennemgang) af et regnskab og om form og indhold af den erklæring, revisor afgiver i forbindelse hermed.

Standarden anvender betegnelsen "review", men giver mulighed for synonymt at anvende betegnelsen "gennemgang" i revisors erklæring.

Målet med et review af et regnskab er at sætte revisor i stand til at erklære, om revisor på basis af handlinger, som giver moderat grad af sikkerhed, er blevet opmærksom på forhold, som afkræfter, at regnskabet i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en fastlagt regnskabsmæssig begrebsramme. Den moderate grad af sikkerhed udtrykkes således negativt i erklæringens konklusionsafsnit.

Standard-reviewerklæringen er opbygget efter samme model, som anvendes i revisionspåtegningen efter RS 700. Erklæringen adresseres således til opdragsgiver, ligesom det i indledningsafsnittet præciseres, at det er virksomhedens ejer, der har ansvaret for årsrapporten.

Grundlaget for i erklæringen at kunne udtrykke moderat grad af sikkerhed, opnås primært gennem forespørgsler og analyser, der giver tilstrækkeligt og egnet basis til at drage konklusioner.

Standarden fastlægger omfanget af de arbejdshandlinger, der er nødvendige for at opnå målet med reviewet (gennemgangen), opdelt på følgende faser:

- Fastlæggelse af opgavens indhold, evt. aftalebrev
- Planlægning
- Handlinger og bevis
- Konklusion og erklæring

Standarden indeholder eksempler på detaljerede handlinger, som kan udføres ved review af et regnskab.

RS 910 er mere detaljeret end Revisionsvejledning nr. 2 og nr. 19, men der sker væsentlig forøgelse eller ændring af omfang og art af nødvendige arbejdshandlinger for review af regnskaber.

Ikrafttrædelser og overgang fra revisionsvejledninger til revisionsstandarder

De godkendte RS'er er alle trådt i kraft den 1. januar 2003 og de foreliggende udkast til standarder forventes at træde i kraft 1. juli 2003.

De hidtidige revisionsvejledninger afløses af de nye revisionsstandarder efterhånden som standarderne træder i kraft. De pr. 1. januar 2003 udgåede revisionsvejledninger fremgår af tabel 3.

Tabel 3

<i>Revisionsvejledninger, der er trukket tilbage</i>	
RV 2	Vejledning om revisors assistance med og erklæring på ikke-reviderede årsregnskaber
RV 4	Vejledning om kvalitetsstyring i revisionsfirmaer
RV 7	Vejledning om revisionspåtegningen
RV 8	Vejledning om revisors arbejdsoplysninger
RV 10	Vejledning om revision af sammenligningstal i regnskabet
RV 12	Vejledning om revisors gennemgang af ledelsens årsberetning
RV 18	Vejledning om revisionsprotokollen
RV 19	Vejledning om revisors gennemgang (review) af perioderegnskaber

Påvirkning på den interne revisions arbejder

Som det fremgår af ovenstående har de nye revisionsstandarder begrænset indflydelse på kravene til den udførte revision. Det væsentligste er kravene til dokumentationen for sammenhængen mellem planlægning, udførte arbejder, konklusion samt erklæring.

Det er således væsentligt, at alle revisionsopgaver vurderes i relation til overholdelse af de nye krav. Det kan være nødvendigt at tilpasse standarder, procedurer m.v. i den enkelte revisionsafdeling for at sikre overholdelsen af kravene. Herunder kan det være væsentligt at vurdere omfang og dokumentation for revisionsplanlægningen for 2003, således at der sikres overholdelse af de nye standarder for hele året.

De standarder, der i væsentligst omfang kan påvirke de daglige opgaver i de interne revisionsafdelinger, er standarderne der omhandler andre opgaver end revision, særligt erklæringer over for tredjemand m.v. De finansielle virksomheders interne revision afgiver hvert år en række lovkrævede erklæringer, der nu skal planlægges og gennemføres i overensstemmelse med RS 100. Herunder er det væsentligt at tilsikre, at de afgivne erklæringer altid overholder de nye bestemmelser om erklæringsafgivelsen.

Det må forventes, at RS 100 i de kommende år udbygges med særlige standarder for afgivelse af erklæringer på særlige områder. Disse standarder kan muligvis medføre ændringer i kravene til planlægning, gennemførelse, dokumentation og erklæring vedrørende disse særlige områder, der i større omfang kan påvirke den interne revisions arbejder.

Det er vigtigt, at såvel de ændrede krav til dokumentation i den lovkrævede revision af årsrapporter samt ved afgivelse af erklæringer, forankres i alle afdelinger i de interne revisionsafdelinger. Det kan således være hensigtsmæssigt, at der udarbejdes nye procedurer for dokumentation af den gennemførte revision samt konklusionen herpå, særligt til brug i de grupper af de interne revisionsafdelinger, der har få arbejdsopgaver i relation til den aflagte årsrapport, eksempelvis medarbejder der hovedsageligt beskæftiger sig med revision af forretningsgange og procedurer på bestemte områder eller it-systemer.

Samlet er det dog vurderingen, at de nye krav til revisionsprocessen i mange tilfælde kan opfyldes ved anden/forbedret dokumentation samt, at der i mindre omfang vil være behov for egentlige ændringer i den udførte revision.

IIA standarder og vejledninger

Af Birgitte Svenningsen, Danske Bank

I en årrække har interne revisionsafdelinger i Danmark haft tradition for at anvende FSR's revisionsvejledninger, som nu delvist er afløst af de nye revisionsstandarder. Traditionen skal ses i sammenhæng med, at mange interne revisionsafdelinger primært har revideret op mod årsrapporten – specielt i den finansielle sektor, hvor intern revision er lovpligtig. Den eksterne revisor har baseret sig på den interne revisions arbejde, og som følge heraf har de interne revisionsafdelinger tilrettelagt deres arbejde med henblik på overholdelse af FSR's revisionsvejledninger.

Tendensen er i øjeblikket, at flere og flere interne revisionsafdelinger overvejer at lægge større vægt på operationel revision for på denne måde at højne formålet med den interne revision. Det vil sige at tilføre virksomheden mere værdi. Som følge heraf tilrettelægges revisionen og revisionsprocessen i højere grad med henblik på opfyldelse af andre formål end påtegning af årsrapporten. I stedet vil fokus være at vurdere de kontroller, der skal sikre, at forretningens mål nås. I denne forbindelse vil det være naturligt at inddrage de internationale standarder og vejledninger, som IIA har udsendt.

IIA's standarder og vejledninger overlapper på flere områder FSR's revisionsvejledninger/revisionsstandarder. Dog er IIA's vejledninger på mange områder mere uddybende, hvorfor de kan anvendes som et godt supplement både i forbindelse med finansiell og operationel revision.

Tidspunktet er kommet for den interne revisor til at stoppe op og stille sig selv det spørgsmål: ”Fik jeg pakket værktøjskassen godt nok, før jeg tog på arbejde i dag?”

Når revisionsprocessen i den enkelte interne revisionsafdeling fastsættes, og når revisionen planlægges, udføres, dokumenteres og rapporteres, er det væsentligt at have de bedst mulige værktøjer i den givne situation. Dette svarer til håndværkeren, som pakker sit værktøj. Håndværkeren ser i sin værktøjskasse og vælger det bedste værktøj til hver handling. Den interne revisor bør tilsvarende se i sin værktøjskasse og vælge det bedste værktøj til hver revisionshandling.

Værktøjskassen bør indeholde såvel FSR’s revisionsvejledninger/revisionsstandarder som IIA’s standarder og vejledninger. IIA’s standarder og vejledninger består af:

- Code of Ethics
- Standards for the Professional Practice of Internal Auditing
  - Attribute Standards
  - Performance Standards
  - Standards Glossary
- Practice Advisories.

Der er mange måder at få information om IIA’s standarder og vejledninger på. En af mulighederne er IIA’s internationale hjemmeside: www.theiia.org. Her kan Code of Ethics og Standards for the Professional Practice of Internal Auditing læses af alle interesserede, mens der kun er adgang til Practice Advisories, såfremt man er medlem af IIA.

Har man ikke lyst til at være medlem af IIA – selv om det absolut kan anbefales – eller har man ikke helt vænnet sig til det papirløse samfund, kan man anskaffe sig bogen: ”Professional Practice Framework”, som indeholder såvel Code of Ethics, Standards som Practice Advisories. Bogen kan også fås som CD-rom og bestilles via IIA’s hjemmeside.

Der er ingen tvivl om, at Practice Advisories er en væsentlig del af standarderne og vejledningerne, hvorfor det er vigtigt, at man giver sig tid til at studere disse. I denne forbindelse kan det tillige

anbefales, at man anskaffer sig bogen ”Implementing the Professional Practice Framework”. Denne bog giver introduktion i, hvorledes man kan implementere the Standards for the Professional Practice of Internal Auditing. Bogen beskriver implementeringen ud fra en praktisk synsvinkel, herunder blandt andet opstilling af specifikke revisionshandlinger og checklister.

I den moderne verden vi lever i, er der ligeledes mulighed for at blive introduceret til IIA’s standarder og vejledninger via video. Således sælger IIA også en video om Professional Practices Framework. Denne video kan dog ikke stå alene som det eneste medie til at orientere sig om standardernes indhold.

Der er således mange muligheder for at øge kendskabet til IIA’s standarder og vejledninger. Hvis den enkelte interne revisionsafdeling og interne revisor skal følge med udviklingen i de kommende år, forudsætter det kendskab til IIA’s standarder og vejledninger, ligesom det forudsætter, at man har IIA’s standarder og vejledninger med på arbejde hver dag. Så det er bare med at trække i arbejdstøjet og få pakket værktøjskassen rigtigt.

I redaktionen for INFO har vi besluttet, at vi i de kommende numre vil bringe artikler vedrørende den praktiske anvendelse af IIA’s standarder og vejledninger. Vi håber, at disse artikler må blive til stor inspiration for alle interne revisorer.

Vurdering af svagheder i de interne kontrolsystemer

Audit Rating Policy i Nordea

Af Anette K. Laursen, CIA, Senior Audit Manager i Nordea

I Nordea Internal Audit Activity (IAA) udfører vi i dag operationel revision "the Nordea way". IAA har afdelinger i de fire nordiske lande samt i Polen, de Baltiske lande, Luxembourg, London og New York.

Som led i harmoniseringen af revisionsmetoder, rapportering mv. er der i IAA udarbejdet fælles guidelines og procedurer herunder en Audit Rating Policy, der medvirker til, at områder og processer bliver vurderet og bedømt på et ensartet grundlag.

1. Formål med rating

Som en del af IAAs assurance aktiviteter udarbejdes efter hvert revisionsbesøg en revisionsrapport, hvor risk management, intern kontrol og ledelsesprocesserne for det reviderede område/den reviderede proces bliver vurderet.

Vurderingen sker på baggrund af det interne kontrolmiljø og formålet med ratingen er at give en vurdering af de interne kontrolsystemers evne til at opfylde målene indenfor følgende kategorier:

- Effektiviteten i virksomhedens drift
- Pålideligheden og fuldstændigheden i den finansielle rapportering og anden operationel information
- Overholdelsen af gældende lovgivning, regler samt interne politikker og procedurer
- Beskyttelsen af aktiverne

Ovenstående kategorier svarer i vid udstrækning til de kategorier, der indgår i COSO's definition af intern kontrol.

2. Vurdering af komponenter

Ved vurderingen af den interne kontrol overvejes følgende komponenter:

1. Kontrolmiljø

- ledelsens og medarbejdernes integritet og holdning til etiske værdier

- ledelsens og medarbejdernes generelle risiko- og kontrolbevidsthed
- tilstedeværelsen af og viden om opdaterede politikker for risiko, kontrol og ledelse
- tilstedeværelsen og kvaliteten af politikker for overholdelse af lovgivning samt ledelsens og medarbejdernes viden om overholdelse af love, regler og kontrakter såvel som overholdelse af interne politikker og guidelines
- klar ansvarsfordeling og delegering af ansvar
- passende procedurer for udvikling af medarbejdere og andre ressourcer
- ledelsens tiltag for at implementere anbefalinger fra IAA

2. Enhedens/områdets egen risiko vurdering

- klarhed og konsistens i strategiske og operationelle mål
- tilstrækkelige procedurer til identificering og vurdering af risici
- tilstrækkelige aktivitetsplaner baseret på enhedens/områdets egen risikovurdering
- ledelsens godkendelse af basiselementerne i risikostyrings systemet

3. Kontrolaktiviteter

- tilstedeværelsen af opdaterede procedurer
- tilstrækkelige nøglekontroller i processerne (f.eks. funktionsadskillelse, afstemning, autorisation, godkendelse) og tilstrækkelige procedurer for, hvordan differencer og fejl håndteres
- effektivitet af kontrolaktiviteter
- om der er tilstrækkelig overvågning af, om fastsatte mål opnås
- overholdelse af love og regler, guidelines og kontrakter
- om opgaver udføres i rette tid, og om dobbeltarbejde eller unødvendige procedurer undgås
- om der er tilstrækkelig værn om aktiver og andre ressourcer

4. Information og kommunikation

- relevans, pålidelighed og integritet i informationen (såvel finansiell information som øvrig information)
- om der er tilstrækkelig relevant kommunikation

5. Overvågning
- i hvilken grad effektiviteten af det interne kontrol system bliver systematisk og regelmæssigt vurderet.

3. Ratingproces

Ratingprocessen består af en vurdering af de enkelte konstaterede svagheder og en vurdering af styrken af det interne kontrolsystem og dets komponenter. Herefter fastsættes den overordnede rating.

3.1. Rating af de enkelte observationer

For hver observation, der indgår i revisionsrapporten, vurderer revisor væsentligheden af den fundne svagthed i den interne kontrol. Vurderingen tager udgangspunkt i effekten af den observerede svagthed.

Følgende skala (critical, very important, important, noteworthy) giver læseren af revisionsrapporten en indikation af væsentligheden af bemærkningen, og hvor hurtig ledelsen bør reagere på den tilhørende anbefaling.

Critical

The weaknesses are significant and they have or are likely to have a very material impact on the auditee's operations/reputation. Immediate improvement is required of the auditee and strong supervisory attention of the auditee's superior.

Very important

The weaknesses are considerable, the likelihood of negative impact is pronounced and the consequent effect on the audited subject is material. Corrective action is to be taken within a fixed deadline. Close supervision is required.

Important

The internal control processes are lacking in some important respects. The likelihood of negative impact is real but its effect is less material. Corrective action is to be taken within a fixed deadline. More than normal supervisory attention is required.

Noteworthy

The weaknesses are not significant, the likelihood of negative impact is distant and its effect is not material. The weaknesses need to be corrected, however. Or, there is no specific weakness, but attention is drawn to an area of potential im-

provement. Implementation of recommendation and its timing is left for the management's discretion.

3.2. Den overordnede rating

Baseret på antallet og væsentligheden af svagheder bedømmer revisor status/styrken af den interne kontrol og dens komponenter i det reviderede område/den reviderede proces.

Revisor overvejer, hvilke kort- og langsigtede effekter de observerede svagheder har på det reviderede områdes risiko. Desuden vurderes det, om de observerede svagheder er af mere sporadisk end systemmæssig karakter, og om antallet af observationer er gjort ud fra et bredt eller smalt område.

Det interne kontrol system bør være designet til at opnå en rimelig sikkerhed for nå målene. Den overordnede konklusion er således en vurdering af, hvor godt det/den reviderede område/proces opfylder denne sikkerhed.

Der er 3 alternative metoder til denne rating:

- hvert revideret delområde/delproces rates separat og hele området/processen gives en overordnet rating
- hvert delområde/delproces rates
- der gives alene en overordnet rating

Skalaen for den overordnede rating er strong, adequate, not adequate og weak, som gives ud fra følgende retningslinier:

Strong

The status of internal control components is strong in every respect. Only normal supervisory attention is required.

Adequate

The status of internal control components is adequate but may have weaknesses that can be corrected by the auditee in the normal course of business.

Not adequate

The status of internal control components is not adequate. Close supervisory attention and a definitive plan for corrective action are required.

Weak

The status of internal control components is weak. Urgent restructuring of operations by the auditee and the superior is required.

4. De reviderede områders reaktion

De fusionerede banker har tidligere haft forskellige måder at rapportere på, og der har været anvendt forskellige former for rating.

Reaktionen på den nye Audit Rating Policy har været særdeles positiv både fra de reviderede områder og fra bankens ledelse. Når en revisionsrapport sendes, sendes tillige en oversigt, der forklarer ratingen, både vedrørende den enkelte bemærkning og den overordnede bedømmelse.

For en ledelse, der har operationer i flere lande, har ratingen betydet et bedre overblik og sammenligningsgrundlag for anbefalinger fra IAA, herunder behovet for de ledelsesmæssige nødvendige tiltag.

Brevkassen

I denne rubrik modtager redaktionen meget gerne medlemmernes ris/ros til INFO. Hvis du har bemærkninger til et indlæg er du naturligvis også velkommen til at give din mening til kende.

Du kan bruge nedennævnte e-mail adresse: beh@post.dk

“Illustration©MadsBerg2000”

Bagsmækken

Oplysninger om Foreningen af Interne Revisorer

Foreningens adresse:

Foreningen af Interne Revisorer (IIA)
Vester Farimagsgade 31
1606 København V

☎ 3375 6400	Søren Kongsbo Formand
☎ 3375 6402 e-mail: bcc@post.dk Telefax: 3332 9010	Bente Christensen Tilmelding til kurser.
☎ 7733 1409	Jens Galsgaard Sekretær
☎ 7733 1471 e-mail: ano@sampension.dk Telefax: 7733 1490	Anne Nordberg Indmeldelse i Foreningen. Tilmelding til månedsmøder.

Foreningen af Interne Revisorers bestyrelsesmedlemmer:

Søren Kongsbo (formand) e-mail: soeren.kongsbo@post.dk	Post Danmark
Ane Marie Christensen (næstformand) e-mail: ane.marie.christensen@nordea.com	Nordea
Niels Thor Mikkelsen (kasserer) e-mail: nmi@danskebank.dk	Danske Bank
Jens Galsgaard (sekretær) e-mail: jga@sampension.dk	SAMPENSION
Tage Rasmussen e-mail: tra@asb.dk	Handelshøjskolen Århus
Claus Okholm e-mail: co@nykredit.dk	Nykredit
Vibeke Aggerholm e-mail: viag@q8.dk	Kuwait Petroleum (Q8)

Jobannoncer

Jobannoncer kan bringes i INFO.
 Helsides annoncer koster 2.000 kr.
 Halvsides eller mindre annoncer koster 1.000 kr.
 Annonceudkast sendes til Foreningens adresse jf. ovenfor.

CIA-eksamen

Henvendelse angående CIA-eksamen samt forberedelse hertil kan rettes til Tage Rasmussen. Der kan søges yderligere oplysninger på IIA's hjemmeside (se efterfølgende).

Oplysninger om mærkedage

Oplysninger om mærkedage bedes meddelt til:
 Bente Hallberg, Post Danmark, Intern Revision
 ☎ 3375 6408.

Indlæg til INFO

Artikler i INFO honoreres med 3 flasker rødvin.
 Anmeldelser af hjemmesider, kurser, månedsmøder m.v. honoreres med 2 flasker rødvin.

Næste nummer

Udkommer i august 2003.

“Illustration©MadsBerg2000”

“Illustration©MadsBerg2000”
Oplysninger om diverse hjemmesider

IIA´ hjemmeside	www.theiia.org Se endvidere IIA-INFO nr. 12 www.itaudit.org	
IIA, DK´ hjemmeside	www.iaa.dk	
IIA, UK Chapter	www.iaa.org.uk	
Outsourcing	www.outsourcing.com Se endvidere IIA-INFO nr. 8	
AuditNet	users.aol.com/auditnet	
Fraud	users.aol.com/auditnet (derefter vælges FraudNet). Se endvidere IIA-INFO nr. 7	
WebTrust	www.fsr.dk www.aicpa.org www.cica.org www.cpaWebTrust.org www.verisign.com (Her findes og en liste over WebTrust certificerede virksomheder).	
Anmeldte hjemmesider	www.efs.dk	INFO 13
	www.retsinfo.dk	INFO 15
	www.acl.com	INFO 16
	www.toldskat.dk	INFO 17
	www.datatilsynet.dk	INFO 18
	www.corporategovernance.dk	INFO 20
	www.bis.org/bcbs/abc/cbs.htm	INFO 21
www.theiia.org	INFO 22	